

Konsernihallinnon palvelualue

Esitys vuoden 2022 talousarvioksi ja vuosien 2022–2024 taloussuunnitelmaksi

Konserni- ja tilajaosto 6.9.2021
Elinvoima- ja työllisyysjaosto 6.9.2021

Lahten kaupunki

Harjukatu 31, PL 202
15101 Lahti

Puh. 03 814 11

kirjaamo@lahti.fi
www.lahti.fi

Y-0149669-3

Sisällys

1	Konsernihallinnon palvelualue	3
2	Konsernipalvelut-vastuualue	4
3	Elinvoima- ja työllisyyspalvelut -vastuualue	5
3.1	Elinvoimapalvelut	5
3.2	Työllisyyspalvelut	8
4	Tarkastustoimi	8
5	Ostot hyvinvointiyhtymästä	9
6	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	10
7	Lahden Tilakeskus -taseyksikkö	10
8	Investointiosa	12
8.1	Talonrakennusinvestoinnit	12
8.1.1	Talonrakennusinvestoinnit, perusparannukset	13
8.1.2	Talonrakennusinvestoinnit, korvausinvestoinnit	14
8.1.3	Talonrakennusinvestoinnit, uusinvestoinnit	15
8.1.4	Talonrakennusinvestoinnit, keskeneräiset hankkeet	15
8.1.5	Rakennusten myynti, ei valtuustoon nähden sitova	15
8.2	Irtain omaisuus	16
8.3	Arvopaperit ja osuudet	16

1 Konsernihallinnon palvelualue

Tuloslaskelma (sis. Lahden Tilakeskus)	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	83 312 412	99 337 400	84 433 300	87 951 400	87 579 200
Myyntituotot	2 824 721	1 559 000	922 200	933 400	944 800
Maksutuotot	80	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	3 564 153	3 792 000	3 840 000	3 686 200	3 805 000
Vuokratuotot	66 456 967	68 357 200	70 917 800	74 194 900	74 528 000
Muut toimintatuotot	10 466 491	25 629 200	8 753 300	9 136 900	8 301 400
Valmistus omaan käyttöön	727 207	600 000	600 000	600 000	600 000
Toimintakulut	507 441 168	540 499 200	550 658 400	126 171 600	123 222 000
Henkilöstökulut	24 868 253	34 840 900	32 504 700	32 356 300	32 574 100
Palvelujen ostot	428 324 571	445 033 400	457 378 900	34 389 100	33 280 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 788 471	9 655 200	10 043 300	10 234 300	10 383 300
Avustukset	26 261 746	26 884 200	23 179 100	20 939 700	19 039 900
Muut toimintakulut	20 198 126	24 085 500	27 552 400	28 252 200	27 944 500
Toimintakate	-423 401 549	-440 561 800	-465 625 100	-37 620 200	-35 042 800
Rahoitustuotot ja -kulut	4 250 918	4 506 000	4 201 000	4 401 000	4 501 000
Poistot ja arvonalentumiset	26 102 810	21 855 000	22 892 700	24 205 000	24 905 000
Tilikauden tulos	-453 755 277	-466 922 800	-492 718 800	-66 226 200	-64 448 800

Toiminnan kuvaus

Konsernihallinnon päätöksentekueliminä toimivat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta, elinvoima- ja työllisyysjaosto sekä konserni- ja tilajaosto.

Konsernihallinnon palvelualueen muodostavat konsernipalvelut-vastuualue, elinvoima- ja työllisyyspalvelut -vastuualue, viestintäpalvelut, sisäinen tarkastus sekä taseyksikkönä toimiva Lahden Tilakeskus. Tarkastustoimi toimii itsenäisesti osana konsernihallintoa. Talousarviossa konsernihallintoon sisältyy tuloarvio käyttöomaisuuden myyntivoitoista sekä määrärahavaraus ostoihin Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymältä.

Konsernihallintoon on keskitetty kaupungin hallinto- ja toimistopalvelut sekä asiantuntijatehtävistä henkilöstö-, kehitys-, laki-, omistajaohjaus-, talous- ja viestintäpalvelujen palveluyksiköt.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Suomen talous kasvaa nopeasti, kun koronapandemia ja siitä aiheutuvat haitat väistyvät tai tasaantuvat. Nopea kasvu on kuitenkin väliaikaista ja talouden kasvu hidastuu vuodesta 2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystalouden siirretään kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Valtio valmistelee TE-palvelujen siirtämistä kunnille niin, että tehtävät olisivat siirrettävissä vuoden 2024 aikana.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutus

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2024 sisältää Lahden 30 kk:n uudistumis- ja muutosohjelman, joka tähtää talouden tasapainoon ja toiminnan uudistamiseen. Ohjelma sisältää uusia tulojen lisäämiseen, menojen pienentämiseen, omaisuuden realisoimiseen ja omaisuudesta saatavien tuottojen kasvattamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Siinä on mukana myös edellisen tasapaino-ohjelman toimenpiteitä. Ohjelmaan kuuluu palvelujen ja organisaation uudistamis- ja kehittämistoimenpiteitä tuottavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi. Uudistumis- ja muutosohjelman toimenpiteitä suunnitellaan talousarviovalmistelun yhteydessä vuosittain. Toimenpiteiden toteutumista seurataan osana talousarvion seurantaa.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuosia suunnitellaan lisättäväksi vuoden 2020 toteutuneeseen (291), vuoden 2021 varaukseen (375) ja vuoden 2021 ennusteeseen (311) nähden. Lisäys kohdentuu työllisyyspalveluihin, jossa työllisyyden kuntakokeilun tarpeet vaikuttavat henkilötyövuosien määrään. Konsernipalvelujen lisäys aiheutuu pääosin sisäisistä siirroista ja tehdyistä organisaatiomuutoksista.

Henkilötyövuodet	TOT 2019	TOT 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Konsernipalvelut	117	122	124	136	137	137
Muutos		5	2	12	1	0
Elinvoimapaalvelut	24	26	31	31	30	27
Muutos		2	5	0	-1	-3
Työllisyyspalvelut	125	74	148	186	182	182
Muutos		-51	74	38	-4	0
Osallisuus ja hyvinvointipalvelut	23	24	27	0	0	0
Muutos		1	3	-27	0	0
Tarkastustoimi	2	2	2	2	2	2
Muutos		0	0	0	0	0
Lahden Tilakeskus	45	43	43	42	42	42
Muutos		-2	0	-1	0	0
Konsernihallinto	336	291	375	397	393	390
Muutos		-45	84	22	-4	-3
Josta työllistettyjen osuus	121	69	119	120	120	120
Muutos		-52	50	1	0	0

2 Konsernipalvelut-vastuualue

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	7 286 211	7 863 200	6 124 200	6 508 300	6 885 600
Toimintakulut	47 417 642	60 706 500	57 625 300	44 370 000	44 874 000
Toimintakate	40 131 431	52 843 300	51 501 100	37 861 700	37 988 400

Toiminnan kuvaus

Konsernipalvelujen vastuualueelle kuuluvat seuraavat kaupungin päätöksentekuelimet: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, elinvoima- ja työllisyysjaosto sekä konserni- ja tilajaosto.

Kaupunginvaltuusto on kaupungin ylin toimielin, jonka vahvaa asemaa kuntalaki korostaa. Kaupunginhallitus vastaa hallinnosta ja taloudesta sekä valmistelee valtuustossa käsiteltävät asiat.

Virkaorganisaatioon kuuluvat kaupunginjohtajan ja sisäisen tarkastuksen toiminta, viestintäpalvelut sekä hallinto-, henkilöstö-, kehitys-, laki-, omistajaohjaus- ja talouspalvelujen palveluyksiköt.

Konsernipalvelut vastaa keskitetyistä toimisto- ja asiantuntijatehtävistä yhden kaupungin toimintamallissa:

- kaupungin johdon linjaukset
- konsernin ja kaupungin sisäinen tarkastus
- kaupungin viestintä ja markkinointi
- päätöksentekuelinten päätösvalmistelu, kaupungin asiakirjahallinto ja arkistotoimi, toimistopalvelut sekä johdon tukipalvelut
- henkilöstöpoliittiset linjaukset, henkilöstö- ja työhyvinvointipalvelut
- kehitys-, tietohallinto-, tilasto- ja tietopalvelujen toiminnot sekä kaupungin yhteiset neuvontapalvelut
- strategiavalmistelun ohjaus
- lakipalvelut ja riskienhallinnan toiminnot
- konsernin omistajaohjaus

- Talouden ohjaus, taloussuunnittelu ja -hallinto, rahoituspalvelut, talouden ja toiminnan raportointi, sisäinen laskenta
- Hankintojen ohjaus, konserniyhteisöjen yhteishankintayksikkötoiminnot.

Vastuualueelle on varattu maksuosuus pelastuslaitoksen toimintaan (11,2 milj. euroa), vahinkorahastosääntöjen (säädöskokoelma 2016/8) mukainen 50 000 euron varaus, josta voidaan korvata kaupungin omaan tai vastuulla olevaan omaisuuteen kohdistuvia vahinkoja sekä kaupunkitasoinen eläkevastuuvauksen purku -0,5 milj. euroa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vuonna 2022 toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä keskitytään Lahden kaupungin strategian kärkihankkeiden tavoitteiden toteuttamiseen

Konsernipalvelut valmistelee omalta osaltaan sosiaali- ja terveystalouden siirtämistä hyvinvointialueille ja tehtävien siirtymisen vaikutusta kaupungin talouteen 1.1.2023 alkaen.

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2024 sisältää Lahden 30 kk:n uudistus- ja muutosohjelman, joka tähtää talouden tasapainoon ja toiminnan uudistamiseen.

Toiminnan painopistealueet

Konsernipalvelujen toiminta keskittyy suunnitelmakaudella strategian toteuttamiseen ja kärkihankkeiden hallittuun läpivientiin strategiasta johdettujen toiminnallisten

tavoitteiden avulla sekä SOTE-uudistuksen toteutuksen valmisteluun.

Painopisteitä ovat:

- uuden strategian valmistuminen ja kaupunkikonsernin sitouttaminen sen toteuttamiseen
- strategian, toiminnan ja talouden kytkeminen yhteen
- Lahden uudistumis- ja muutosohjelman edistäminen (talouden tasapaino-ohjelma)
- johtamisen ja esimiestyön tueksi jatketaan valmentavan johtamisen mallin ja koulutusohjelman läpiviennin, toteutetaan HRM-järjestelmän uudistus
- konsernin muutossuunnitelmien toteuttaminen
- kaupungin palvelujärjestelmän kehittäminen sekä sähköisten palvelujen lisääminen

- tiedonhallintamallin jalkauttaminen kaupungin kehittämisen tueksi ja tiedonhallintalakiin liittyviin tietoturva-vaatimuksiin varautuminen
- SOTE-uudistuksen valmistelu
- Palvelutorin toiminnan vakiinnuttaminen asiakaspalvelun ja sähköisen asioinnin sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden alustana.

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden 2021 toteuttamisesta on vastannut Lahden kaupungin perustama Kestävä Lahti -säätiö. Hankkeen viimeistelyyn on varattu 0,35 milj. euroa vuodelle 2022.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022
Talous:			
Kustannus/asukas	395 €	504 €	477 €

3 Elinvoima- ja työllisyyspalvelut -vastuualue

Elinvoima- ja työllisyyspalvelut -vastuualue (ETP) rakentaa tulevaisuuden Lahtea. Vastuualue linjaa ja toteuttaa kaupungin elinvoima- ja työllisyyspolitiikkaa luomalla kaupunkiin uusia kasvun mahdollisuuksia yhdessä yritysten, korkeakoulujen sekä muiden toimijoiden yhteistyössä alueellisesti, kansallisesti sekä kansainvälisesti. Vastuualue toimeenpanee kaupungin strategiaa, alueen kilpailukykystrategiaa sekä kaupunkiseudun ja valtion välisen innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen mukaista toimintaa.

3.1 Elinvoimapalvelut

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	346 679	862 700	1 626 300	1 636 500	1 657 100
Toimintakulut	7 513 340	8 495 500	10 051 800	10 769 900	9 498 800
Toimintakate	7 166 661	7 632 800	8 425 500	9 133 400	7 841 700

Toiminnan kuvaus

Elinvoimapalvelut vastaa elinkeino-yhteistyöstä, tapahtumatoiminnasta, ympäristökehityksestä, korkeakoulu-yhteistyöstä, innovaatio- ja hanketoiminnasta, kansainvälisistä asioista, edunvalvonnasta ja sidosryhmäyhteistyöstä sekä maahanmuuttotyöstä. Vastuualue edistää kaupungin elinvoimaisuutta ja vetovoimaa sekä tulevaisuuden kasvun edellytyksiä.

Elinvoimapalveluiden tavoitteita toteutetaan omana toimintana sekä kehitysyhtiöiden, korkeakoulujen ja muiden kumppanuuksien avulla. Vastuualue rahoittaa strategisesti ja elinvoimapolitiittisesti merkittävää alueellista kehittämistoimintaa, hankkeita ja tapahtumia. Budjettiin sisältyvät elinkeino-yhtiöiden ja korkeakoulutoiminnan määrärahavaroitukset.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Keväällä 2020 käynnistynyt koronapandemia on haastanut suomalaisia kaupunkeja monin tavoin. Samalla se on luonut Lahden kaltaisille kaupungeille uusia kasvun mahdollisuuksia mm. väestönkasvun näkökulmasta. Suomen väestönkasvu on viime vuosina keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja muutamisiin

kasvukeskuksiin. Pandemian myötä kasvanut etätyö ja tarve väljemmälle asumiselle tarkoittavat kuitenkin uusia tilaisuuksia Lahdelle. Erinomainen sijainti, edulliset asuinkustannukset, laadukkaat liikunta- ja virkistysmahdollisuudet sekä kaupungin luonto- ja ympäristöarvot puhuvat Lahteen sijoittumisen puolesta.

Lisäksi yliopistokaupunki houkuttelee alueelle uusia opiskelijoita ja yrityksiä. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, LAB-ammattikorkeakoulu sekä Helsingin yliopisto toimivat alueella aktiivisesti. LUT-yliopisto on laajentanut toimintaansa Lahdessa nopeasti ja vuosina 2021 ja 2022 käynnistävät uudet kansainväliset kandidaattiohjelmat tuovat alueelle uusia opiskelijoita. Uudet professorit vahvistavat alueen tutkimustoimintaa ja edistävät elinkeinoelämän kehittymistä ja kasvua. Korkeasti koulutetun työvoiman saatavuus ja sitä kautta alueen vetovoimaisuus yrityksille kasvaa. Kaupungin logistinen sijainti ja rohkeat ympäristöteot ovat myös vetovoimatekijöitä uusien sijoittuvien yritysten näkökulmasta sekä tarjoavat lahtelaisille yrityksille kansallista ja kansainvälistä kilpailuetua.

Toiminnan painopistealueet

Kaupungin elinvoimatyön kärjessä ovat kaupungin kehittäminen kestävässä ja menestyvässä yritys-, yliopisto- ja tapahtumakaupunkina.

Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden 2021 ansiosta Lahden kaupunki on saanut runsaasti kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä ympäristöasioissa. Ympäristökehityksen yksi vuoden 2022 painopisteistä on ympäristöpääkaupunkivuoden perinnön jatkohyödyntäminen Suomen johtavana ympäristökaupunkina. Hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus on yksi esimerkki ympäristöpääkaupunki-hankkeen aikana nousseista teemoista, joka jää kaupungin pysyväksi tekemiseksi. Ympäristökehitys koordinoi Lahden kunnianhimoista tavoitetta olla hiilineutraali jo vuonna 2025. Tähän liittyy suunniteltujen päästövähennysten toimeenpano sekä paikallisten hiilinielujen vahvistaminen ja tarkemman kompensatio-ohjelman suunnittelu. Vuonna 2022 päivitetään ympäristöohjelma sekä valmistellaan kiertotalouden tiekartta ja kaupunkien viherystävällisyysuunnitelma ja aloitetaan niiden toimeenpano. Ympäristökehityksessä on käynnissä kolme EU-hanketta: GoGreen Routes, LALAPETE ja Campaigners.

Elinkeinoelämää ja yritysten kasvua tuetaan vahvassa yhteistyössä elinkeinoyhtiöiden, korkeakoulujen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. LADECin laadukkaat yritysten kehittämis- ja sijoittumispalvelut, kaupungin yrityspalvelusetelit mikro- ja pienyrittäjille, kesätyösetelit sekä uudet ympäristöstävälliset yritysalueet ja kaupunkikeskustan kehittäminen tukevat yritysten menestymistä sekä alueen pito- ja vetovoimaa. Työllisyyden kuntakokeilu tukee entistä vahvemmin osaavan työvoiman löytämistä lahtelaisten yritysten kasvun tueksi. Lahti StartHub Niemen kampuksella kiihdyttää start-up yrittäjyyttä alueella. LAB-ammattikorkeakoulun ja Koulutuskeskus Salpauksen Yrityshunter-toiminta edistää alueen opiskelijoiden ja valmistuneiden työllistymistä sekä tukee harjoittelupaikkojen ja oppinäytetyöpaikkojen löytymistä paikallisista yrityksistä. Lahti TalentHub -hanke tuo yhteen alueen uutta osaamista tarvitsevat yritykset sekä kansainväliset osaajat.

Vuosille 2021–2027 solmittu Lahden kaupunkiseudun ja valtion välinen innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus tarjoaa kaupungille uusia mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä yliopistokaupunkina erityisesti ympäristö- ja urheilukaupunkiteemoissa. Sopimus solmii yhteen avaintoimijat ja yhdessä alueen yliopistojen, ammattikorkeakoulun, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa seudulle haetaan myös muuta kansallista ja kansainvälistä rahoitusta elinvoiman vahvistamiseksi, ml. EU:n elvytysrahoitus. Hiilineutraalin rakentamisen kehityskeskus, LADECin vetämä sähköisen liikenteen klusteri sekä Lahti SportsHub -ekosysteemi luovat alueelle merkittävää uutta kasvupotentiaalia, vahvistavat osaamisintensiivisen yritystoimintaa sekä tukevat korkeasti koulutettujen työllistymistä alueelle. Hanke- ja kehitystoiminnassa vahvistetaan kansainvälisiä kumppanuuksia, joita luodaan erityisesti EU:n, Pietarin ja Kiinan suuntaan.

Tapahtumien aluevaikutukset Lahdelle ovat merkittävät. Kaupungin tunnettua ympäristöä tapahtumakaupunkina vahvistetaan ja uusia suurtapahtumia haetaan tuleville vuosille urheilun ja kulttuurin teemoissa yhteistyössä Lahti Regionin ja muiden sidosryhmien kanssa. Vuonna 2022 järjestetään mm. Euroopan nuorisokongressi, Ironman MM-esikilpailut, Parlamenttifutis, Salpausselän kisat, Finlandia-hiihto, MotoGP, sulkapallon EM-kilpailut sekä Lastensuojelupäivät.

Maahanmuuttotyössä edistetään Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelman 2021–2025 ja Lahden kotouttamisohjelman toteutumista sekä ennakoitua kotoutumislain uudistusta. Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluita vahvistetaan osana Alueellista integraatiopistettä Alipia sekä maahanmuuttajien osaamiskeskus OSKEA vahvassa yhteistyössä alueen koulutustoimijoiden ja työllisyyspalveluiden kanssa.

LADEC

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:n tehtävänä on kehittää Lahden seudun elinkeinoelämän edellytyksiä, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta, ja tätä kautta edistää uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä. LADEC vastaa aloittavien, toimivien ja sijoittuvien yritysten palvelusta sekä seudun markkinoinnista yritys ympäristönä. LADECin toiminnan perustana on Lahden seudun kilpailukykystrategia sekä kuntien yhteiset elinkeinopolitiiset tavoitteet ja kehittämishankkeet.

Yritysräjapinnassa jatketaan aktiivista työtä koko toiminta-alueella ja huomioidaan koronapandemian aiheuttamat erityistarpeet, varsinkin pk-yrityskentässä, ja pyritään edistämään alueen yritysten uudistumista muuttuneessa markkinatilanteessa. Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -vuoden aikana aloitettuja hankkeita jatketaan aktiivisesti osana yritys ympäristön kehittämistä. LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun kanssa tehdään yhteistyötä mm. sähköisen liikenteen klusterissa, Lahti SportsHub-toiminnassa sekä ekosysteemien kehittämisessä. Helsingin yliopiston kanssa yhteistyö jatkuu maaperäntutkimuslaitos Soiliassa ja sitä pyritään laajentamaan mm. yrittäjyyteen liittyvissä teemoissa.

Lahden seutu - Lahti Region Oy

Lahden seutu - Lahti Region Oy (Visit Lahti) maakunnallisena yhtiönä toteuttaa keväällä 2021 valmistunutta maakunnallista matkailun jälleenrakennusohjelmaa, jonka tavoitteena on saattaa matkailu uuteen kasvuun vuodesta 2021 alkaen. Yhtiö on seurannut markkinoiden kysynnän muuttumista, reagoinut ketterästi pandemian mukanaan tuomaan kysynnän muutokseen ja kääntänyt kansainvälisille markkinoille suunnatut toimenpiteet kotimaan markkinoihin. Kansainvälisille markkinoille suunnattuja toimenpiteitä jatketaan entistä vahvemmin niin virtuaalisesti kuin perinteisemmin keinoin, kun Business Finland / Visit Finlandin strategiset kohdemarkkinat (Venäjä, Aasia ja Keski-Eurooppa) avautuvat ja sieltä on turvallista vastaanottaa matkailijoita Suomeen ja alueelle. Vuonna 2022 kansainvälisen matkailukysynnän odotetaan vähitellen voimistuvan. Koronatilanteen mukaisesti Pekingin 2022 talviolympialaisten urheilumatkailupotentiaalia on tarkoitus hyödyntää urheilumatkailun edistämiseksi.

Hyvinvointi, urheilu, liikunta, vesistö, luonto sekä puhdas ruoka ovat hyvin vahvasti esillä kotimaan matkailussa. Lahden visuaalisten taiteiden museo MALVAN avautuessa keväällä

2022 kulttuurimatkailu korostuu entistä vahvempaan teemana. Lisäksi korostetaan alueen helppoa saavutettavuutta, digitaalisuutta sekä kestävä matkailua. Euroopan ympäristöpääkaupunkivuoden perintö ja sen jatkuminen tulee näkymään vahvasti matkailussa. Lahden seutu on mukana Business Finland / Visit Finlandin Sustainable Destination -ohjelmassa, jonka tavoitteena on tehdä matkailusta entistä vastuullisempaa. Lahden seudun tavoitteena on olla vuoden 2023 aikana kestävä matkailun kohde. Kokous- ja tapahtumamatkailussa tavoitteena on lisätä yritys-, kokous- ja tapahtumavieraiden turvallisuuden tunnetta, löytää uusia kohderyhmiä sekä uudistaa yhteistyössä yritys- ja tapahtumamatkailun tarjontaa. Yhtiön tehtävänä on seudun tunnettuuden ja vetovoiman kasvattaminen matkailijoiden houkuttelemiseksi alueelle. Vahva vetovoima lisää matkailu- ja tapahtumatuloja ja luo palvelualan työpaikkoja. Matkailu on erittäin tärkeä mielikuvan rakentaja oman maakunnan ulkopuolella.

Lahti Region koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoittamaa valtakunnallista urheilun suur tapahtumakaupunkien (Helsinki, Tampere, Lahti, Turku, Jyväskylä) yhteistyöhanketta. Lisäksi Lahti Region koordinoi työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) rahoittamaa valtakunnallista Lakeland Finland -matkailuhanketta, jossa mukana ovat Pirkanmaa / Visit Tampere, Keski-Suomi / Visit Jyväskylä Region, Kanta-Häme / Visit Hämeenlinna sekä Lahden seutu - Lahti Region / Visit Lahti. Hankkeen tavoitteena on kehittää yksi yhteinen Lakeland Finland -digitaalinen jakelualusta. Lahti Regionilla on tärkeä rooli valtakunnallisessa matkailukentässä aktiivisena ylläpitäjänä yhteistyötoimijana.

Lahden yliopistokampus

Lahden seudun vahvuutena on yliopistojen (LUT ja HY), LAB-ammattikorkeakoulun, elinkeinoelämän ja Lahden kaupungin tiivis yhteistyö.

Tärkeänä tavoitteena on tuoda yliopistoissa tehtävä tutkimus- ja kehittäminen sekä opetus (projekti- ja opinnäytetyöt ja harjoittelu) alueen elinkeinoelämän käyttöön. Lahden JunnuYliopiston toiminnassa HY ja LUT panostavat yhdessä kaupungin sivistyspalveluiden kanssa tiedekasvatukseen ja sen avulla luotavaan osaamiseen perustuvaan tulevaisuuteen. HY ja LUT yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa panostavat EU:n elvytysrahoituksen saamiseen Lahden alueelle osallistumalla aktiivisesti Lahden kestävä kasvun työryhmiin ja rahoitushakuihin. Korkeakoulujen yhteistyö tuo lisäarvoa alueen elinkeinoelämälle. Uutena yliopistojen yhteistyön avauksena on 2022 alussa aloitettava ilmalaadun mallintamisen professuuri. Yliopistot panostavat ympäristön ja terveyden kymmenvuotiseen hankkeeseen (LahtiPlan) avaamalla uusia tutkimushankkeita.

Helsingin yliopisto

Lahdessa on Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteellisen (neljä professoria, kuusi yliopistonlehtoria ja noin 40 tutkijaa), humanistisen (yksi professori), maa- ja metsätieteellisen, matemaattis-luonnontieteellisen, valtiotieteellisen tiedekunnan (yksi professori), lääketiede (kaksi professoria) sekä Avoimen yliopiston, Koulutus- ja kehittämispalvelut

HY:n ja Yliopistopalveluiden toimintaa. Verkoston kautta Lahden talousalue liittyy saumattomasti HY:n profiloitumishankkeisiin, joista yksi esimerkki on Kestävyystieteen instituutti HELSUS (Helsinki Institute of Sustainability Science) ja toinen HOH (Helsinki One Health, terveyden tutkimuksen verkosto). Lahden kampuksella toimii Päijät-Hämeen LUMA-keskus, joka on osa LUMA-keskus Suomea.

HY:n Lahden verkostoa yhdistävänä tutkimus- ja opetusteemana on ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kaupunkiympäristö.

Bio- ja ympäristötieteissä on Lahdessa mahdollista opiskella ympäristötieteiden kandidatin ja ECGS-maisteriohjelman opintoja. Opetusyhteistyössä on mukana ilmakehätieteen ATM-MP-maisteriohjelma. Kaupunkiekosysteemien monimuotoisuuden tutkimus on keskeinen tutkimuskohde.

Valtiotieteellisen tiedekunnan sosiaaligerontologiassa on keskiössä ikäihmisten hyvinvointiin liittyvät tutkimukset.

Jatkuva oppiminen mahdollistaa alueen osaamistason nostamisen. Avoin yliopisto jatkaa tiivistä yhteistyötä Lahden lukien kanssa. Vuonna 2022 Luodaan uudenlaisia mikro-osaamiskokonaisuuksista muodostuvia opintojaksoja.

LUT-yliopisto (Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto)

LUT-yliopiston Lahden kampuksella työskentelee vuoden 2021 syksyllä 20 professoria ja henkilökuntaa on yhteensä noin 160. Kasvun uskotaan jatkuvan, kun uudet professorit jatkavat hankkeistusta ja palkkaavat tutkimusryhmiinsä lisää tutkijoita.

LUT on aktiivisesti mukana alueen strategisia painopisteitä tukevilla tutkimushankkeissa ja Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 -teeman ympärille rakentuvien EU-tutkimushankkeiden konsortioitten muotoutumisessa.

LUT-yliopisto on solminut merkittävän koulutusyhteistyösopimuksen kiinalaisen Hebein teknillisen yliopiston (HEBUT) kanssa. Kansainvälinen kandidaattikoulutus alkaa Lahdessa syksyllä 2021. Energia- ja ohjelmistotekniikan koulutusohjelmassa aloittaa 120 opiskelijaa. Syksyllä 2022 käynnistyy englanninkielinen tuotantotalouden ohjelma Lahden kampuksella. Ohjelmaan otetaan noin 50 opiskelijaa. Kokonaisuudessaan LUT-yliopistolla on kahdeksan maisteriohjelmia (yksi kauppatieteissä ja seitsemän tekniikassa) sekä kolme kandidaatin ohjelmaa syksystä 2022 alkaen Lahden kampuksella.

LUT-yliopisto jatkaa toimintansa vahvistamisesta Lahden kampuksella. Yliopisto tulee jatkamaan uusien rekrytointien tekemistä LUT-yliopiston strategioilla painopistealueilla. Lisäksi kampuksen laboratoriotoimintojen kehittäminen jatkuu syksyn 2021 ja 2022 vuoden aikana.

Yliopiston tavoitteena on houkutella Lahteen LUTin strategiaan yhteensopivia yrityksiä sekä alueen nykyisten yritysten kasvun edistäminen yhdessä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022
Talous:			
Kustannus/asukas	63 €	71 €	83 €

3.2 Työllisyyspalvelut

Sitova toimintakate

Määrärahat	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	926 517	1 405 000	1 595 000	1 434 700	1 324 300
Toimintakulut	21 611 027	22 792 600	23 254 200	21 075 300	19 145 800
Toimintakate	20 684 510	21 387 600	21 659 200	19 640 600	17 821 500

Toiminnan kuvaus

Työllisyyspalvelut vastaa Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilusta ja tuottaa lakisääteiset palvelut kuntakokeilun eri asiakasryhmille Lahdessa. Työllisyystoimissa painotetaan työnhakijoille suunnattujen tukitoimenpiteiden vaikuttavuutta ja joustavia yhteistyömalleja eri toimijoiden kesken. Työhaun vahvaan alkuun ja nopeaan ohjautumiseen asiakkaille soveltuvien palvelujen piiriin kiinnitetään erityistä huomiota. Työllisyyden tukitoimilla tavoitellaan erityisesti sitä, että ne edistävät työnhakijoiden sijoittumista avoimille työmarkkinoille tai tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Kaupungin ja kuntakokeilun oman toiminnan lisäksi työllisyysvaroilla rahoitetaan eri toimijoiden työllisyys- ja kehityshankkeita, sikäli kuin ne vastaavat kaupungin strategiasta ja kuntakokeilun linjauksista johdettuihin tavoitteisiin. Monen toimijan mallilla pyritään ylläpitämään kattavaa ja kehittyvää työllisyydenhoidon palveluvalikoimaa lahtelaisten työnhakijoiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Lahden keskeisiä haasteita ovat työttömyyden epäedullinen rakenne, pitkäaikaistyöttömyyden kasvu sekä nuorten työttömyyskehitys. Koronapandemian seurauksena työttömyys on nopeasti kasvanut ja lisännyt haasteita työllisyydenhoidon palvelujärjestelmälle. Toisaalta koronasta palautuminen ja talouden elpyminen luo työllisyydenhoidolle uusia mahdollisuuksia.

Työllisyystoimissa panostetaan työnhakijoille tarjottaviin moniammatillisiin palvelupaketteihin, koulutuksiin ja henkilökohtaiseen valmennukseen. Samalla huomioidaan myös työnantajakohtaiset rekrytointitarpeet sekä niihin työhönvalmennuksen kautta tarjottava toiminnallinen ja taloudellinen tuki.

Toiminnan painopistealueet

Kaupungin työllisyystoimissa etusijalla ovat nuorisotakuu, pitkäaikaistyöttömyyden torjunta ja vieraskielisten työllistyminen sekä alueen elinkeinoelämän kanssa tehtävä tiivis yhteistyö, joka tukee alueen yritysten ja osaajien kohtaamista.

Lahti on yhdessä Hollolan, Orimattilan, Asikkalan ja Kärkölen kanssa mukana Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilussa 30.6.2023 saakka. Kokeilun tavoitteena on muun muassa kuntien roolin vahvistaminen työllisyyspalvelujen järjestäjänä. Valtio valmistelee TE-palvelujen siirtämistä kunnille niin, että tehtävät olisivat siirrettävissä vuoden 2024 aikana.

Työllisyyden kuntakokeilussa korostetaan tiivistä verkostoyhteistyötä kuntien, TE-hallinnon, Päijät-Soten, koulutusorganisaatioiden, elinkeinoelämän sekä välityömarkkinatoimijoiden kesken. Kokeilussa rakennettavalla työllisyydenhoidon ekosysteemillä, toimivilla yhdyspinnoilla ja yhteisillä prosesseilla pyritään entistä nopeampiin ja vaikuttavampiin työllistymistuloksiin. Palvelukokonaisuudessa on tarpeen kehittää erityisesti niin työ- ja toimintakyvyn kuin osaamisen kehittämiseen sekä elinkeinoelämäyhteistyöhön liittyviä toimia.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022
Talous:			
Kustannus/asukas	180 €	189 €	193 €

4 Tarkastustoimi

Sitova määräraha ja tuloarvio

Määrärahat	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	329 195	354 500	368 600	373 000	376 400
Toimintakate	329 195	354 500	368 600	373 000	376 400

Toiminnan kuvaus

Lahden kaupungin ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja sen alaisuudessa toimiva tarkastustoimisto sekä tilintarkastaja. Niiden toiminta on kaupungin muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Tarkastuslautakunnan toiminta perustuu kuntalakiin, Lahden kaupungin hallintosääntöön ja sen ulkoista tarkastusta koskeviin erillisääntöihin.

Tarkastuslautakunta valmistelee kaupunginhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi. Kaupunginhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksistä vain kaupungin hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Toiminnan painopistealueet

Tarkastuslautakunta antaa vuosittain arviointikertomuksen, jossa arvioidaan valtuuston asettamien toiminnallisten

tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Lautakunta voi tarvittaessa antaa erillisraportteja yksittäisistä asioista. Valtuustokauden aikana käydään läpi kaikkien toimialojen ja yksiköiden keskeisimmät toiminnot.

Tarkastuslautakunnan on myös huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta tekee esityksen tilintarkastajan valinnasta ja tytäryhteisöjen tilintarkastajien nimeämisestä. Kuntalain 122 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajan arvioitu työpanos lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamiseksi on 60 päivää vuodessa.

Tarkastuslautakunta jatkaa yhteistyötä suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kanssa.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022
Talous:			
Kustannus/asukas	3 €	3 €	3 €

5 Ostot hyvinvointiyhtymästä

Määrärahavaraus

Sitova määräraha

Määrärahat	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	391 577 508	403 260 000	411 352 800	0	0
Toimintakate	391 577 508	403 260 000	411 352 800	0	0

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä järjestää ja tuottaa lahtelaisten sosiaali- ja terveyspalvelut. Määrärahavarauksella ostettavat palvelut sisältävät sosiaali- ja perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja ensihoidon.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023 alussa. Lahden kaupungin ja tulevan hyvinvointialueen eri palvelujen yhdyspinnat tulee selkeyttää, määritellä vastuutahot ja luoda toimivat yhteistyörakenteet. Kaupungin eri palvelualueilla valmistellaan ennakoivasti soteuudistukseen liittyviä talous- ja strategia-, henkilöstö- sekä kiinteistö- ja omaisuusasioita.

Hyvinvointiyhtymältä edellytetään palvelusopimuksen mukaisia toimenpiteitä. Palvelusopimuksen hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen -liite sisältää maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet (mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus, päihteettömyys ja terveelliset elintavat) sekä niihin liittyvät toimenpiteet ja vastuutahot.

6 Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot

Ei valtuustoon nähden sitova

Määrärahat	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	5 504 083	8 716 000	3 120 000	3 120 000	2 120 000
Toimintakulut	1 332 781	0	0	0	0
Toimintakate	4 171 302	8 716 000	3 120 000	3 120 000	2 120 000

Toiminnan kuvaus

Tehtäväalueelle on budjetoitu meno- ja tuloarviot käyttöomaisuuden myyntivoittoihin ja -tappioihin (ei kaupunginvaltuustoon nähden sitova).

7 Lahden Tilakeskus -taseyksikkö

Sitova tilikauden ylijäämä (alijäämä) ilman käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja -tappioita

TULOSLASKELMA	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikevaihto	66 963 513	68 807 200	71 417 800	74 701 300	75 041 000
Valmistus omaan käyttöön	727 207	600 000	600 000	600 000	600 000
Liiketoiminnan muut tuotot	1 600	11 050 000	550 000	550 600	551 200
Materiaalit ja palvelut	18 017 447	22 855 800	23 904 500	25 172 400	25 762 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 255 472	9 136 600	9 451 900	9 640 900	9 775 800
Palvelujen ostot	10 761 975	13 719 200	14 452 600	15 531 500	15 986 200
Henkilöstökulut	2 432 986	2 593 700	2 485 200	2 522 500	2 560 100
Poistot ja arvonalentumiset	25 742 237	21 355 000	21 855 000	22 655 000	23 355 000
Suunnitelman mukaiset poistot	25 514 517	21 355 000	21 855 000	22 655 000	23 355 000
Liiketoiminnan muut kulut	14 673 412	17 862 100	21 616 000	21 888 500	21 004 900
Liikelylijäämä (alijäämä)	6 826 238	15 790 600	2 707 100	3 613 500	3 510 200
Rahoitustuotot ja -kulut	4 345 557	4 506 000	4 201 000	4 401 000	4 501 000
Muut rahoitustuotot	36	0	0	0	0
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	4 344 330	4 505 000	4 200 000	4 400 000	4 500 000
Muut rahoituskulut	1 263	1 000	1 000	1 000	1 000
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 480 681	11 284 600	-1 493 900	-787 500	-990 800
Poistoeron lisäys tai vähennys	127 479	82 000	75 000	75 000	75 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 608 160	11 366 600	-1 418 900	-712 500	-915 800
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot (ei sitova)	0	-11 000 000	-500 000	-500 000	-500 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä), sitova taso	2 608 160	366 600	-1 918 900	-1 212 500	-1 415 800

RAHOITUSLASKELMA	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta	28 222 918	21 639 600	19 861 100	21 367 500	21 864 200
Liikelyli-/alijäämä	6 826 238	15 790 600	2 707 100	3 613 500	3 510 200
Poistot ja arvonalentumiset	25 742 237	21 355 000	21 855 000	22 655 000	23 355 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 345 557	-4 506 000	-4 201 000	-4 401 000	-4 501 000
Tulorahoituksen korjauserät	0	-11 000 000	-500 000	-500 000	-500 000
Investointien rahavirta	-47 578 192	-339 000	-39 753 000	-19 699 000	-30 237 000
Investointimenot	-47 610 789	-40 826 500	-41 623 000	-21 277 000	-31 767 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	32 596	511 000	370 000	78 000	30 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	39 976 500	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 355 274	21 300 600	-19 891 900	1 668 500	-8 372 800

RAHOITUSLASKELMA	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	20 439 123	-21 300 600	19 891 900	-1 668 500	8 372 800
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	19 000 000	-21 300 600	19 891 900	-1 668 500	8 372 800
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	1 439 123	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 083 849	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	19 355 274	-21 300 600	19 891 900	-1 668 500	8 372 800
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Toiminnan kuvaus

Tilakeskuksen tehtävänä on järjestää kaupunkiorganisaatiolle sen tarpeiden mukaiset toimitilat ja niihin sovitut kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut. Tilakeskus vastaa kaupungin omistamasta toimitilakannasta, sen teknisestä kunnosta ja arvosta, tuottavuudesta, tehokkaasta käytöstä sekä kehittämisestä. Lahden Tilakeskuksen päätöksentekuelimenä toimii konserni-tilajaosto.

Kaupungin konsernitasoisen tilahallinnon ohjaukseen sisältyy valmistelutehtäviä, joista vastaa Tilakeskuksen johto.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Tilakeskus järjestää kaupunkiorganisaatiolle tarvittavia toimitiloja joko rakennuttamalla, vuokraamalla tai ostamalla. Oman toimitilakannan ylläpitämistä, uudistamista ja kehittämistä jatketaan pitkäjänteisten investointi- ja kunnossapito-ohjelmien avulla. Toimitilarapheet johdetaan kaupungin palveluverkkosuunnitelmista, kiinteistöjen teknisestä kunnosta sekä asiakkaiden toiminnallisista tarpeista. Kaupungin oman palvelutuotannon tilankäyttöä kehitetään, tilojen yhteiskäyttöä ja käyttöastetta pyritään lisäämään. Kehittyneiden vuokrausmallien käyttö toimitilarapneiden ratkaisumallina tulee kasvamaan.

Kaupungin oman toiminnan palveluverkon sekä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän palveluverkon tiivistymisen myötä käytössä oleva tilakanta supistuu. Tämän seurauksena syntyy tarve löytää käytöstä poistuville toimitiloille uutta käyttöä kehittämällä, vuokraamalla markkinoille, myymällä tai jopa purkamalla.

Suomessa rakennusala toimialana on koronakriisin ajan ollut poikkeuksellinen. Rakennustyöt ovat jatkuneet lähes keskeytyksittä ja uusia hankkeita on käynnistetty runsaasti. Talonrakentamisen tarjoushinnat kohoavat nyt inflaatiosta, raaka-aineiden hintojen heittelemisestä, niiden osittaisesta pulasta ja ammattitaitoisen työvoiman puutteesta.

Vuonna 2022 investointihankeista valmistuu suunnitelman mukaan Historiallisen museon tekninen perusparannus ja näyttelytilojen uudistaminen, Renkomäen monitoimitalo elinkaarimallilla sekä Kivimaan monitoimitalon vanhan koulurakennuksen perusparannus- ja muutostyöt. Vuokrahankkeista on tarkoitus käynnistyä Rantakartanon uimahallihanke. Vuokrahankkeista valmistuu Paavolan kampuksen Terijoenkatu 7:n tilat.

Toiminnan painopistealueet

Tilakeskus pyrkii toimitiloista aiheutuvien pääomakulujen ja käyttötaloustekustusten optimointiin. Investointeja tehdään vain kaupungin toiminnan ja vetovoiman kannalta

välttämättömiin kohteisiin. Tilakeskuksen käyttötaloutta voimakkaasti kuormittavien väistötilojen määrää pienennetään pitkällä aikavälillä. Väliaikaistilojen kustannukset ovat olleet iso menoerä toimintakuluissa useiden vuosien ajan.

Investointiohjelman rinnalla rakennuskannan kunnossapito-ohjelmalla varmistetaan toimenpiteiden kattavuus, oikea-aikaisuus ja laajuus. Kiinteistöjen ylläpitoa sekä kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden hankintaa ja sopimuksen aikaista toimintaa kehitetään ja tehostetaan jatkuvasti

E-salkun eli imagorakennusten osalta kohteiden kunnostusohjelmaa jatketaan. Näiden kohteiden välttämättömien ja kiireellisten töiden kunnostusohjelma ajoittuu usealle vuodelle.

Tilakeskuksen toiminnan tärkeänä painopistealueena on kaupungin kärkihanke hiilineutraali ympäristökaupunki. Tämä näkyy sekä investointihankkeiden että olemassa olevan kiinteistökannan energiatehokkuus- ja ympäristöjohtamistoimenpiteissä. Tilakeskus on mukana vähähäilisen rakentamisen sekä kiertotalouden kehittämisen pilottihankkeissa. Rakennushankkeissa ja olemassa olevissa kiinteistöissä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan entistä paremmin toimipisteiden olosuhteiden kehittäminen työmatkaliikuntaa tukevaksi.

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet

Monitoimitaloissa pyritään tilajohtamisen, digitalisaation lisäämisen sekä nykyisten tietojärjestelmien, esimerkiksi uuden tilanvarausjärjestelmän, avulla nostamaan ja seuraamaan entistä paremmin tilojen käyttöastetta.

Nastolan alueen omasta palvelutuotannosta on tarkoituksena luopua liikkeenluovutuksena kilpailuttamalla vuoden 2022 alusta.

Kaupungin palvelutoiminnassa tilankäyttöä tehostetaan keskittämällä ja tilojen yhteiskäyttöä lisäämällä. Tarpeettomaksi käyvistä tilakannasta luovutaan, rakennukset realisoidaan ja tarvittaessa puretaan. Kaupungin omasta käytöstä poistettavia tiloja tarjotaan yksityisille palveluntuottajille ostettavaksi tai toissijaisesti vuokrattaviksi. Tavoitteena on vapauttaa kaupungin rakennusomaisuuteen sitoutunutta pääomaa muuhun käyttöön ja kohdistaa käyttötalousmenoja tehokkaasti hyödynnettävään osaan tilakannasta sekä ottaa kaavoitettuja tontteja arvokkaampaan käyttöön.

Kaupungin taloustilanne edellyttää taserahoitukseen perustuvien investointien priorisointia. Talonrakennuksen

perusparannus- ja korvausinvestointien oikea-aikaisuutta ja sen arviointia pyritään jatkuvasti parantamaan. Hankkeiden viivästyminen optimaalisesta ajankohdasta voi aiheuttaa ylimääräisiä väistölakustannuksia tai mahdollisesti uusia

sisäilmaongelmia. Investointien rahoittamiseksi pyritään löytämään vaihtoehtoisia taloudellisesti järkeviä ratkaisuja kaupungin velkaantumista kasvattavan taserahoituksen sijaan.

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022
Talous:			
Liikevaihto/asukas	558 €	571 €	591 €
Kustannus/asukas	293 €	360 €	394 €

8 Investointiosa

Investointisuunnitelmat valmistellaan ja esitetään viiden vuoden ajalta. Vuosien 2022–2026 osalta talonrakennuksen bruttoinvestoinnit ovat 181,0 milj. euroa ja irtaimen omaisuuden bruttoinvestoinnit 10,9 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuosien 2022–2024 osalta em. bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 101,7 milj. euroa, joista suurimmat ovat talonrakennusinvestoinnit 92,6 prosenttia.

Arvopaperit ja osuudet vaihtelevat vuosittain tehtävien päätösten mukaisesti. Vuonna 2022 on investointiryhmään arvioitu käytettävän 0,5 milj. euroa.

Kaupungin investointitason alentamiseksi tulee etsiä ratkaisuja, joilla investointiohjelmassa olevia hankkeita voitaisiin toteuttaa edullisemmin esimerkiksi hyödyntämällä konsernin vajaakäyttöisiä tiloja, etsimällä mahdollisuuksia hankkeiden toteuttamiseen muiden tahojen kuin kaupungin puolesta tai järjestämällä toiminnat niin, että tila- tai muut investoinnit jäävät toisen toimijan toteutettavaksi. Mahdollisuudet irtaantua ei-välttämättömistä omistuksista tai omistuksista, jotka edellyttävät korvaus- tai muita investointeja on myös kartoitettava.

Yhteenveto, konsernihallinnon investoinnit 2020–2026

1 000 €		TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Talonrakennusinvestoinnit	Tulot	33	40 488	1 870	1 578	1 530	1 530	1 530
	Menot	47 524	40 677	41 473	21 127	31 617	45 940	40 860
Irtain omaisuus	Tulot							
	Menot	1 586	2 170	2 170	3 170	2 170	1 670	1 670
Arvopaperit ja osuudet	Tulot	2 977						
	Menot	3 501	500	500	500	500	500	500

8.1 Talonrakennusinvestoinnit

Talonrakennusinvestointien osalta investointisuunnitelman loppusumma on kaupunginvaltuuston nähdessä sitova.

Talonrakennusinvestoinnit on jaettu perusparannuksiin, korvausinvestointeihin, uusinvestointeihin sekä keskeneräisiin hankkeisiin. Talousarviopäätöksessä sitoudutaan talousarviovuoden investointeihin, tulevat vuodet ovat suuntaa antavia. Hankkeen lopullisesta sisällöstä, laajuudesta ja kustannuksista päätetään hankesuunnitelman yhteydessä.

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	33	40 488	1 870	1 578	1 530	1 530	1 530
Menot	47 524	40 677	41 473	21 127	31 617	45 940	40 860
Netto	47 491	189	39 603	19 549	30 087	44 410	39 330
Perusparannukset			31 485	15 765	19 702	17 032	10 339
Korvausinvestoinnit			8 488	3 862	10 415	27 408	29 021
Uusinvestoinnit			0	0	0	0	0
Keskeneräiset hankkeet			1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Menot yhteensä			41 473	21 127	31 617	45 940	40 860

8.1.1 Talonrakennusinvestoinnit, perusparannukset

Perusparannuksilla turvataan omaisuuden arvon säilyminen. Lisäksi tavoitteena on rakennusten korjausvelan pieneneminen. Samalla tilat korjataan teknisesti ja toiminnallisesti ajanmukaisemmiksi. Kustannustaso: Haahtela-indeksi 102.

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	33	486	370	78	30	30	30
Menot	10 353	20 468	31 485	15 765	19 702	17 032	10 339
Netto	10 320	19 982	31 115	15 687	19 672	17 002	10 309

Kohteet 1 000 €	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Konsernihallinnon hankeryhmä	12 549	3 401	201	201	201
Kaupungintalon perusparannus	12 348	3 200	0	0	0
Muut kohteet yhteensä	201	201	201	201	201
Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä	18 166	11 547	18 551	16 037	9 888
Kivimaan monitoimitalo, perusparannus	5 900	410	0	0	0
Myllypohjan monitoimitalo, perusparannus	0	232	3 247	2 319	0
Kasakkamäen koulun perusparannus	43	302	2 971	4 456	864
Länsiharjun pikku koulun korjaus- ja muutostyö	0	0	0	0	162
Kaupunginteatterin perusparannus	3 100	0	0	0	404
Historiallisen museon toiminalliset muutokset	2 144	480	0	0	0
Sopenkorvenkatu 9:n perusparannus	0	0	0	117	2 817
Päiväkotien perusparannukset yhteensä	453	6 628	8 723	3 402	2 705
Urheilukeskuksen perusparannukset yhteensä	400	300	300	300	300
Palvelualueen pienet työkohteet yhteensä	6 126	3 195	3 310	5 442	2 638
Muun vuokraustoiminnan hankeryhmä	770	817	950	794	250
Imagorakennusten korjaukset yhteensä	570	617	750	594	50
Muut kohteet yhteensä	200	200	200	200	200

Konsernihallinnon hankeryhmä

- Konsernihallinnon hankeryhmässä on varattu rahoitusta kaupungin keskushallinnon ja taseyksiköiden käytössä olevien rakennusten korjaustöihin. Suurin yksittäinen hanke on kaupungintalon perusparannus. Kaupungintalon perusparannustyöt on aloitettu kesällä 2021, ja ne valmistuvat kesällä 2023. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 22,2 milj. euroa.

Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä

- Kivimaan monitoimitaloon kuuluvan vanhan koulurakennuksen perusparannus- ja muutostyöt tehdään laajennusosan jälkeen vuosina 2021–2022, ja tilat voidaan ottaa käyttöön keväällä 2023. Monitoimitaloon rakennetaan tilat esi- ja perusopetukselle, päiväkodille ja nuorisotoimelle. Perusparannus- ja muutostöiden kustannusarvio on 11,5 milj. euroa. Keväällä 2021 valmistuneen uudisrakennusosan kustannukset olivat yhteensä 22,7 milj. euroa. Hankekokonaisuuteen liittyvät liikuntarakentamistyöt tehdään vuonna 2023. Em. työt rahoitetaan julkisen käyttöomaisuuden budjetista.
- Myllypohjan monitoimitaloon kuuluvan vanhan koulurakennuksen perusparannus aloitetaan samanaikaisesti uudisrakennusosan kanssa keväällä 2024 ja tilat ovat valmiit kesällä 2025. Perusparannuksen kustannusarvio on 5,8 milj. euroa.
- Kasakkamäen koulussa on tarpeen tehdä rakennuksen iästä johtuva tekninen perusparannus. Sen toteutus ajoittuu vuosille 2024–2025. Perusparannuksen kustannusarvio on 8,6 milj. euroa.
- Länsiharjun pikku koulun korjaus- ja muutostyöt toteutetaan laajennuksen jälkeen, ja ne valmistuvat taloussuunnitelmakauden jälkeen. Kustannusarvio on 4,0 milj. euroa.
- Historiallisen museon yleisötilojen käyttöturvallisuutta ja huollettavuutta parannetaan sekä uudistetaan näyttelytilojen talo- ja näyttelytekniikkaa vuosina 2021–2022 yhteensä 3,2 milj. eurolla. Samanaikaisesti tehdään kosteusvauriokorjauksia yhteensä 3,8 milj. eurolla. Kosteusvauriokorjausten kustannukset on budjetoitu palvelualueen pieniin työkohteisiin. Työt valmistuvat vuodenvaihteessa 2022/2023. Hankkeelle on myönnetty opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) investointiavustusta 0,5 milj. euroa, josta vuosien 2022–2023 osuus on 0,3 milj. euroa. Pihan eli Aino-puiston kunnostuksen kustannukset rahoitetaan julkisen käyttöomaisuuden budjetista.

- Kaupunginteatterin perusparannus toteutetaan vaiheittain tekemällä pienehköjä korjauksia ja toiminnallisia muutoksia vuosina 2019–2021 lähinnä teatterin kesätauon aikana. Hankkeelle on myönnetty OKM:n investointiavustusta 0,9 milj. euroa, josta loppuosa vuodelle 2022 on 0,1 milj. euroa. Isompi perusparannus on odotettavissa 2027.
- Sopenkorvenkatu 9:ssä sijaitsevien museon konservointi- ja säilytystilojen tekninen perusparannus on ajoitettu osittain taloussuunnitelmakauden ulkopuolelle. Kustannusarvio on 5,9 milj. euroa.
- Myllypohjan monitoimitaloa, Kasakkamäen ja Länsiharjun kouluista sekä Sopenkorvenkatu 9:stä laaditaan hankesuunnitelmat, joiden perustella tehdään päätökset hankkeiden sisällöstä ja kustannuksista.
- Päiväkotien perusparannuksiin on varattu rahoitusta palveluverkkoselvityksessä säilytettäväksi määriteltujen päiväkotien perusparannuksiin sekä osakorjauksiin. Isojen perusparannusten vaihtoehtona tarkastellaan uudisrakennusvaihtoehtoa sekä muita toteutusmalleja.
- Urheilukeskuksessa on varauduttu rakennusten ja rakennelmien kunnosta johtuviin korjauksiin sekä pienehköihin muutostöihin. Valtionavustusta odotetaan saatavan vuosittain vähintään 10 % investointien kustannuksista.

Muun vuokraustoiminnan hankeryhmä

- Määräraha on varattu korjauksiin, joita tehdään konserniyhtiöille sekä kaupunkikonsernin ulkopuolisille tahoille vuokratuissa tiloissa.
- Imagorakennuksiin varaudutaan tekemään niiden teknisen kunnan kannalta välttämättömät korjaukset.
- Imagorakennuksia ovat kohteet, joita pidetään kaupungin imagon kannalta tärkeitä ja suojelun kannalta merkittävinä, mutta joiden kohdalla tyydytään matalaankin tuottoon. Tällaisia ovat mm. kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ja kaavoituksellisesti suojellut kohteet, joita ei pystytä riittävästi hyödyntämään kaupungin omassa toiminnassa. Pääasiassa imagorakennuksista huolehditaan kunnossapidon toimenpitein.

8.1.2 Talonrakennusinvestoinnit, korvausinvestoinnit

Korvausinvestoinnit tarkoittavat vanhojen tilojen korvaamista uusilla silloin, kun entiset tilat ovat teknisesti ja/tai toiminnallisesti vanhentuneet eikä niiden perusparannus ole tarkoituksenmukaista. Korvausinvestoinneilla pienennetään korjausvelkaa, kun huonokuntoisista rakennuksista luovutaan, ja ne korvataan uusilla. Samalla toiminta tehostuu, kun uudet tilat pystytään suunnittelemaan kaikilta osin ajanmukaisiksi. Lisäksi uudet rakennukset voidaan suunnitella ja rakentaa energiatehokkaammiksi ja näin edistää kaupungin energiansäästötavoitteiden toteutumista. Kustannustaso: Haahtela-indeksi 102.

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	0	25	0	0	0	0	0
Menot	32 203	17 874	8 488	3 862	10 415	27 408	29 021
Netto	32 203	17 849	8 488	3862	10 415	27 408	29 021

Kohteet 1 000 €	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä	8 488	3 862	10 415	27 408	29 021
Renkomäen monitoimitalo, uudisrakennus	8 037	59	0	0	0
Myllypohjan monitoimitalo, uudisrakennus	185	739	6 823	10 721	0
Kaarikadun päiväkodin uudisrakennus	175	2 526	1 684	0	0
Harjun koulua korvaava uudisrakennus	91	363	681	8 268	11 024
Mukkulan monitoimitalo, uudisrakennus	0	175	1 228	8 419	16 837
Länsiharjun pikku koulun laajennus	0	0	0	0	183
Alakoulu Erstan-Villähteen alueelle	0	0	0	0	584
Yläkoulu Nastolan alueelle	0	0	0	0	394

Sivistyksen palvelualueen hankeryhmä

- Renkomäen monitoimitalo korvaa Renkomäen koulun ja kirjaston tilat sekä Ali-Juhakkalan koulun tilat. Monitoimitaloon tulee tilat myös esiopetukselle, jolloin viereiseen Renkomäen päiväkotiin vapautuu tilaa. Uusi monitoimitalo toteutetaan elinkaarimallilla. Rakentaminen alkoi keväällä 2021 ja tilat valmistuvat vuodenvaihteessa 2022/2023. Monitoimitalon lisäksi vuodelle 2023 sisältyy sivistyksen palvelualueen perusparannusten pieniin kohteisiin 0,2 milj. euroa pysäköintialueen valmiiksi saattamiseen ja päiväkotien perusparannuksiin 0,5 milj. euroa Renkomäen päiväkodin esiopetus- ja neuvolatilojen muuttamiseen pienten ryhmille. Liikunta-alueen katujärjestelyjen kustannukset sisältyvät julkisen käyttömaisuuden talousarvioon ja -suunnitelmaan.
- Myllypohjan monitoimitalon uudisrakennusosan rakentaminen aloitetaan samanaikaisesti vanhan koulurakennuksen perusparannuksen kanssa keväällä 2024. Tilat ovat valmiina vuodenvaihteessa 2025/2026. Uudisrakennuksen kokonaiskustannusarvio on 18,5 milj. euroa. Uudisrakennus korvaa Myllypohjan koulun uudemmat osat, Kunnaksen koulun sekä Ahtialan, Leikkituvan, ja Kunnasmannin päiväkodit.

- Kaarikadun päiväkodin uudisrakennus korvaa päiväkodin vanhemman huonokuntoisen osan. Uudisrakennuksen kanssa samanaikaisesti korjataan päiväkodin uudempi osa. Uudemman osan korjauskustannukset 1,8 milj. euroa sisältyvät päiväkotien perusparannuksiin. Rakentaminen aloitetaan keväällä 2023 ja tilat ovat valmiina kesällä 2024. Uudisrakennuksen kustannukset ovat yhteensä 4,4 milj. euroa.
- Harjun koulua korvaava uudisrakennus rakennetaan puretun Tiirismaan koulun paikalle. Uuden koulun myötä nykyisen Harjun koulun sekä Janhusen ja Millerin talojen muodostama kokonaisuus vapautuu jatkokehitykseen. Kustannusarvio riippuu sivistyksen palvelualueen palveluverkkotyön yhteydessä tehtävistä valinnoista. Uuden koulurakennuksen tai monitoimitalon rakentaminen voidaan aloittaa Paavolan kampuksen valmistumisen jälkeen aikaisintaan keväällä 2024 ja rakentamisaika on noin kaksi vuotta. Tulevat keskustan liikennejärjestelyt voivat vaikuttaa aikatauluun.
- Mukkulan monitoimitaloon sijoittuvat Mukkulan ala- ja yläkoulut, päiväkotit, kirjasto ja nuorisotilat. Uudisrakennuksen kokonaiskustannusarvio on 35 milj. euroa. Monitoimitalo valmistuu kesällä 2027 nykyisten väistötilojen vuokrasopimusten päätyttyä.
- Länsiharjun pikku koulun laajennukseen sijoitetaan ainakin esiopetustiloja. Muilta osin hankkeen sisältö riippuu sivistyksen palvelualueen palveluverkkotyön yhteydessä tehtävistä ratkaisuista. Laajennuksen kustannusarvio on 4,6 milj. euroa, ja sen toteutus ajoittuu taloussuunnitelmakauden jälkeiseen aikaan.
- Erstan-Villähteen alueelle rakennetaan uusi alakoulu tai monitoimitalo. Nykyisten tilojen korjausmahdollisuudet osana ratkaisua selvitetään. Hankkeen kustannusarvio on noin 15 milj. euroa. Rakentaminen ajoittuu taloussuunnitelman jälkeiseen aikaan.
- Nastolan alueen yläkoulun uudet tilat korvaavat Kukkasan koulun tilat. Hankkeen kustannusarvio on noin 20 milj. euroa. Uuden yläkoulun rakentaminen ajoittuu taloussuunnitelman jälkeiseen aikaan.
- Myllypohjan monitoimitalon, Kaarikadun päiväkodin, Harjun koulua korvaan uudisrakennuksen, Mukkulan monitoimitalon, Erstan-Villähteen alakoulun ja Nastolan alueen yläkoulun sisällöstä ja kustannuksista päätetään hankesuunnitelmien käsittelyn yhteydessä.
- Kariston alueen kasvusta johtuva lisätilojen tarve pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti vuokraamalla.
- Kisapuiston investoinneista sekä niiden toteutusvastuusta päätetään hankesuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

8.1.3 Talonrakennusinvestoinnit, uusinvestoinnit

Uusinvestoinnit ovat uudisrakennushankkeita tai laajennuksia, jotka johtuvat toiminnan laajentumisesta tai laatutason parantamisesta väljyyttä lisäämällä. Taloussuunnitelmakaudella ei ole uusinvestointeja.

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot							
Menot	4 968	835					
Netto	4 968	835					

8.1.4 Talonrakennusinvestoinnit, keskeneräiset hankkeet

Määräraha on varattu edellisestä vuodelta jatkuviin, keskeneräisiin hankkeisiin, joiden toteutuksen aikataulu on muuttunut siten, että edellisen vuoden määrärahoja on jäänyt käyttämättä.

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot							
Menot		1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Netto		1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500

8.1.5 Rakennusten myynti, ei valtuustoon nähden sitova

Investointiosaan budjetoidaan aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot. Myyntitulo budjetoidaan investointitulona koko luovutusarvon määräisenä. Kiinteän omaisuuden myyntituloista budjetoidaan investointiosaan kauppahintaa vastaava osuus.

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Myyntituloarvio		39 977	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Tasearvo		28 977	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Myyntivoitto/tappio		11 000	500	500	500	500	500

Edellä olevassa taulukossa on esitetty arvioitu myyntitulo, tasearvo ja myyntivoitto-/tappio. Mikäli myytävä omaisuus on hankittu kaupungin omistukseen kauan sitten ja mainittuun omaisuuteen ei ole tehty parannusinvestointeja, on poistamaton tasearvo suunnitelman mukaisten poistojen vuoksi pieni, kun kyse on poistonalaisesta käyttöomaisuudesta.

8.2 Irtain omaisuus

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot							
Menot	1 586	2 170	2 170	3 170	2 170	1 670	1 670
Netto	1 586	2 170	2 170	3 170	2 170	1 670	1 670
Kohteet 1 000 €			TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Konsernihallinto			2 020	3 020	2 020	1 520	1 520
ICT-investoinnit			2 000	2 000	2 000	1 500	1 500
Konsernihallinnon tilajärjestelyt			20	1 020	20	20	20
Lahden Tilakeskus			150	150	150	150	150
Keittiötilojen kiinteiden kalusteiden hankinta ja uusinta			150	150	150	150	150

8.3 Arvopaperit ja osuudet

Määräraha on varattu elinkeinopoliittisten hankkeiden edellyttämiin omarahoitusosuuksiin ja konserniyhtiöiden osakepääomien mahdollisiin korotuksiin.

Sitova investointisuunnitelman menot

1 000 €	TP 2020	TA+LTA:t 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Tulot	2 977						
Menot	3 501	500	500	500	500	500	500
Netto	2 559	5 651	500	500	500	500	500
Kohteet 1 000 €			TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Kohdentamaton erä			500	500	500	500	500